

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

6 mai 2011

PROJET DE LOI
modifiant les articles 216bis et 216ter
du Code d'instruction criminelle
et l'article 7 de la loi du 6 juin 2010
introduisant le Code pénal social

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE
PAR
MME **Sabien LAHAYE-BATTHEU**

SOMMAIRE

Pages

I. Exposé introductif du ministre de la Justice	3
II. Procédure	4
III. Discussion générale	7
IV. Discussion des articles et votes	15

Documents précédents:

Doc 53 **1344/ (2010/2011)**:
001: Projet transmis par le Sénat.
002: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

6 mei 2011

WETSONTWERP
tot wijziging van de artikelen 216bis en 216ter
van het Wetboek van strafvordering
en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010
tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Sabien LAHAYE-BATTHEU**

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting van de minister van Justitie	3
II. Procedure	4
III. Algemene bespreking	7
IV. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	15

Voorgaande documents:

Doc 53 **1344/ (2010/2011)**:
001: Ontwerp overgezonden door de Senaat.
002: Amendementen.

1990

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**

Président/Voorzitter: Sarah Smeyers

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA Siegfried Bracke, Sophie De Wit, Sarah Smeyers,
Kristien Van Vaerenbergh
PS Valérie Déom, Thierry Giet, Rachid Madrane, Özlem
Özen
MR Olivier Maingain, Marie-Christine Marghem
CD&V Sonja Becq, Raf Terwingen
sp.a Renaat Landuyt
Ecolo-Groen! Stefaan Van Hecke
Open Vld Sabien Lahaye-Battheu
VB Bert Schoofs
cdH Christian Brotcorne

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Koenraad Degroote, Daphné Dumery, Theo Francken, Miranda Van
Eetvelde, Ben Weyts
Anthony Dufrane, Karine Lalieux, Yvan Mayeur, N, N
Daniel Bacquelaine, Jacqueline Galant, Philippe Goffin
Servais Verherstraeten, Liesbeth Van der Auwera, N
Maya Detiège, Peter Vanvelthoven
Juliette Boulet, N
Patrick Dewael, Carina Van Cauter
Gerolf Annemans, Peter Logghe
Joseph George, N

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

INDEP Laurent Louis

N-VA	:	<i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>	
PS	:	<i>Parti Socialiste</i>	
MR	:	<i>Mouvement Réformateur</i>	
CD&V	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>	
sp.a	:	<i>socialistische partij anders</i>	
Ecolo-Groen!	:	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales — Groen</i>	
Open Vld	:	<i>Open Vlaamse liberalen en democraten</i>	
VB	:	<i>Vlaams Belang</i>	
cdH	:	<i>centre démocrate Humaniste</i>	
LDD	:	<i>Lijst Dedecker</i>	
INDEP-ONAFH	:	<i>Indépendant - Onafhankelijk</i>	
Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	
DOC 53 0000/000:		Document parlementaire de la 53 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000: Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:		Questions et Réponses écrites	QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:		Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:		Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV: Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:		Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:		Séance plénière	PLEN: Plenum
COM:		Réunion de commission	COM: Commissievergadering
MOT:		Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>
Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.lachambre.be e-mail: publications@lachambre.be	Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.dekamer.be e-mail: publicaties@dekamer.be

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné le présent projet de loi, transmis par le Sénat, au cours de sa réunion du 26 avril 2011.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DU MINISTRE DE LA JUSTICE

M. Stefaan De Clerck, ministre de la Justice, souligne que l'extension de la transaction pénale telle qu'opérée par la loi portant des dispositions diverses (voir DOC Sénat 5 869-7) est un instrument important dans la lutte contre des formes complexes de criminalité, qui répond à l'un des vœux exprimés en son temps par la commission d'enquête chargée d'examiner les grands dossiers de fraude fiscale. Le projet de loi à l'examen ne revient pas sur le principe de l'extension de la transaction mais y apporte quelques corrections utiles.

La première modification porte sur l'article 216*bis* du Code d'Instruction criminelle et vise à tenir compte de l'article 80 du Code pénal. En matière financière et fiscale, de nombreuses infractions sont assorties d'un faux en écriture, qui constitue un crime. Au cours des auditions au Sénat, les professeurs Verstraeten et Masset ont fait observer que le texte de loi figurant dans la loi portant des dispositions diverses n'était pas conforme à l'article 80 du Code pénal. Cet article prévoit qu'après correctionnalisation d'un crime par l'admission de circonstances atténuantes, il faut toujours infliger une peine d'emprisonnement d'un mois au moins.

Le texte de loi initial prévoyait que le procureur pouvait proposer une transaction s'il estimait ne devoir requérir qu'une amende ou une amende assortie d'une confiscation pour une contravention, un délit ou un crime correctionnalisable. Les termes et les formulations utilisés posaient donc problème à la lumière de l'article 80 du Code pénal. Le champ d'application de l'article 216*bis*, dans sa nouvelle rédaction, risquait donc d'engendrer un manque d'effectivité pour le nouveau régime de transaction pénale. Aussi a-t-on reformulé la disposition et choisi d'utiliser les mêmes termes que ceux figurant à l'article 216*ter* relatif à la médiation pénale, qui prévoit une appréciation concrète. Le champ d'application est donc adapté de telle façon que la transaction peut être proposée lorsque le procureur estime que le fait n'est pas de nature à devoir être puni d'un emprisonnement principal de plus de deux ans ou d'une peine plus lourde assortie, le cas échéant, d'une confiscation. Par ailleurs,

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit door de Senaat overgezonden wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 26 april 2011.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

De heer Stefaan De Clerck, minister van Justitie, beklemtoont dat de verruiming van de minnelijke schikking in strafzaken, zoals die werd doorgevoerd bij de wet houdende diverse bepalingen (zie Stuk Senaat 5-869/7), een belangrijk instrument is in de strijd tegen complexe vormen van criminaliteit. Met die verruiming werd tegemoet gekomen aan een van de verzuchtingen uit 2009 van de parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de grote fiscale-fraudedossiers. Het ter bespreking voorliggende wetsontwerp komt niet terug op het beginsel van de verruiming van de minnelijke schikking, maar brengt er wel een aantal nuttige correcties in aan.

De eerste wijziging heeft betrekking op artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering en strekt ertoe rekening te houden met artikel 80 van het Strafwetboek. In financiële-fiscale zaken gaan veel misdrijven gepaard met valsheid in geschriften, zijnde een misdaad. Tijdens de hoorzittingen in de Senaat hebben professor Verstraete en professor Masset erop gewezen dat de wettekst zoals opgenomen in de wet diverse bepalingen niet in overeenstemming is met artikel 80 van het Strafwetboek. Dit artikel voorziet dat na correctionalisatie van een misdaad door aanneming van verzachtende omstandigheden steeds minstens een gevangenisstraf van 1 maand dient te worden opgelegd.

In de oorspronkelijke wettekst stond dat de procureur een minnelijke schikking kon voorstellen indien hij meende voor een overtreding, een wanbedrijf of een misdaad vatbaar voor correctionalisatie, enkel een geldboete of een geldboete met verbeurdverklaring te moeten vorderen. De gebruikte woorden en formuleringen zorgden dus voor een probleem in het licht van artikel 80 van het Strafwetboek. Het toepassingsveld van de nieuwe versie van artikel 216*bis* dreigde dus afbreuk te doen aan de efficiëntie van de nieuwe minnelijke-schikkingsregeling in strafzaken. Daarom werd de bepaling herschreven en ervoor geopteerd om dezelfde bewoordingen te gebruiken als in artikel 216*ter* inzake de strafbemiddeling, dat een *in concreto* beoordeling inhoudt. Het toepassingsgebied wordt aldus aangepast dat de minnelijke schikking kan worden aangeboden indien de procureur meent dat het feit niet van aard is dat het moet worden gestraft met een hoofdstraf van meer dan twee jaar

cette disposition prévoit également que la transaction ne pourra être proposée que lorsque le fait ne comporte pas d'atteinte grave à l'intégrité physique de la victime. Le ministre ajoute sur ce point que la commission de la Justice du Sénat a délibérément choisi de se limiter aux atteintes à l'intégrité physique et non à l'intégrité morale ou psychique.

Une deuxième modification apportée par l'article 2 du projet de loi est justifiée par le constat selon lequel le régime de la transaction prévu dans la loi portant des dispositions diverses était de nature à porter atteinte au principe constitutionnel de l'indépendance du juge inscrit à l'article 151 de la Constitution. Il est donc proposé de "restaurer" la compétence du juge en prévoyant que celui-ci vérifie les conditions d'application formelles de la transaction avant de constater l'extinction de l'action publique dans le chef de l'auteur. Le ministre insiste sur le fait que ce contrôle porte uniquement sur les conditions formelles. Il ne s'agit donc nullement d'un examen au fond ou d'un examen tendant à déterminer l'opportunité ou la proportionnalité de la transaction. Cette appréciation relève de la compétence exclusive du ministère public, conformément au même article 151 de la Constitution.

Les deux dernières modifications opérées par les articles 3 et 4 du projet de loi visent à rencontrer deux remarques techniques du Service d'évaluation de la législation du Sénat.

La première était relative aux conséquences de la modification en matière de transaction pénale (art. 216*bis* du Code d'instruction criminelle) sur le régime de la médiation pénale (article 216*ter* du Code d'Instruction criminelle). L'objectif n'étant pas d'étendre la procédure de la médiation pénale jusqu'à la phase de l'instruction et de la procédure au fond, l'article 3 adapte l'article 216*ter*, § 5, de manière à éviter tout malentendu sur ce point.

Enfin, aux fins de cohérence, le projet de loi adapte également l'article 7 de la loi du 6 juin 2010 introduisant le Code pénal social, disposition qui modifie également l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle mais qui n'entrera en vigueur que le 1er juillet 2011.

gevangenisstraf of een zwaardere straf, desnoods met verbeurdverklaring. Bovendien bepaalt dit artikel dat de minnelijke schikking alleen kan worden voorgesteld wanneer in het kader van het misdrijf geen sprake is van ernstige aantasting van de lichamelijke integriteit van het slachtoffer. De minister voegt er op dat punt aan toe dat de Senaatscommissie voor de Justitie er bewust heeft voor geopteerd zich te beperken tot de aantasting van de lichamelijke integriteit, en de morele of de psychische integriteit buiten beschouwing heeft gelaten.

Een tweede wijziging die bij artikel 2 van het wetsontwerp in uitzicht wordt gesteld, is ingegeven door de vaststelling dat de bij de wet houdende diverse bepalingen ingestelde minnelijke-schikkingsregeling afbreuk kan doen aan het grondwettelijk beginsel dat de rechter onafhankelijk moet zijn (artikel 151 van de Grondwet). Derhalve wordt voorgesteld de bevoegdheid van de rechter "te herstellen", door te bepalen dat de rechter moet nagaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van de minnelijke schikking, vooraleer hij het verval van de strafvordering ten aanzien van de dader vaststelt. De minister beklemtoont dat die controle louter betrekking heeft op de formele voorwaarden; het gaat dus geenszins om een grondige controle, of om een controle om na te gaan of de minnelijke schikking wenselijk dan wel evenredig is. Overeenkomstig hetzelfde artikel 151 van de Grondwet ressorteert de beoordeling van die punten immers onder de exclusieve bevoegdheid van het openbaar ministerie.

De twee laatste wijzigingen, die worden aangebracht bij de artikelen 3 en 4 van het ter bespreking voorliggende wetsontwerp, beogen tegemoet te komen aan twee technische opmerkingen van de Dienst Wetsevaluatie van de Senaat.

De eerste wijziging heeft betrekking op de gevolgen van de wijziging van de minnelijke schikking in strafzaken (artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering) op de bemiddelingsregeling in strafzaken (artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering). Aangezien het niet in de bedoeling ligt de bemiddelingsprocedure in strafzaken te verruimen tot de onderzoeksfase en tot de procedure ten gronde, beoogt artikel 3 de aanpassing van artikel 216*ter*, § 5, teneinde terzake elk misverstand te voorkomen.

Teneinde ten slotte de coherentie te waarborgen, strekt het ter bespreking voorliggende wetsontwerp tevens tot aanpassing van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek. Ook dit artikel wijzigt artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering, maar treedt pas op 1 juli 2011 in werking.

II. — PROCÉDURE

Se référant à la lettre ouverte envoyée par les présidents de diverses associations représentatives de magistrats dans laquelle ces derniers expriment leurs inquiétudes à l'égard de l'extension de la transaction pénale, *M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!)* demande que la commission organise des auditions et soumette le texte du projet de loi au Conseil d'État, pour avis.

M. Stefaan De Clerck, ministre de la Justice, constate que le projet de loi ne contient que quelques corrections à un texte qui a déjà été adopté par le parlement après avoir longuement été débattu. Il est donc inutile d'organiser de nouvelles auditions et de rouvrir le débat sur le fond du dossier.

M. Bert Schoofs (VB) juge le raisonnement du ministre totalement absurde. L'extension de la transaction pénale contenue dans le projet de loi portant des dispositions diverses (DOC Sénat 5-869/7) est bancal et a été décidée sans même consulter les magistrats qui devront la pratiquer. L'intervenant est d'avis que le législateur ne peut décider d'une modification à ce point importante de la procédure pénale sans avoir consulter au préalable les acteurs de terrain.

M. Servais Verherstraeten (CD&V) souligne que l'extension de la transaction pénale a déjà fait l'objet d'une discussion approfondie en commission des Finances et du Budget ainsi qu'en séance plénière de la Chambre. Le débat a également été mené au Sénat après que la commission de la Justice y ait organisé des auditions. Le projet de loi à l'examen est une loi réparatrice: les corrections qui y sont formulées ont été élaborées sur la base des avis des professeurs d'université entendus et des remarques du Service d'évaluation de la législation du Sénat. Il est donc superflu de consulter sur ce point le Conseil d'État.

Par ailleurs, le projet à l'examen doit être adopté rapidement de manière à ce qu'il puisse entrer en vigueur en même temps que le texte qu'il vise à corriger.

Pour sa part, *Mme Kristien Van Vaerenbergh (N-VA)* est d'avis que compte tenu de la précipitation avec laquelle l'extension des possibilités de recours à la transaction pénale a été votée, il serait plus avisé de rediscuter en profondeur du fond du dossier et d'entendre l'opinion des magistrats du ministère public et du siège.

II. — PROCEDURE

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) verwijst naar de open brief van de voorzitters van diverse representatieve verenigingen van magistraten, waarin deze laatsten aangeven zich zorgen te maken over de verruiming van de minnelijke schikking in strafzaken. Het lid verzoekt de commissie hoorzittingen te organiseren en de tekst van het wetsontwerp voor advies voor te leggen aan de Raad van State.

De heer Stefaan De Clerck, minister van Justitie, constateert dat het ter bespreking voorliggende wetsontwerp louter enkele correcties aanbrengt in een tekst die het parlement - na een uitvoerige bespreking - reeds eerder heeft aangenomen. Het is dus zinloos de hoorzittingen over te doen en het debat ten gronde te hervatten.

De heer Bert Schoofs (VB) vindt de redenering van de minister volkomen absurd. De verruiming van de minnelijke schikking in strafzaken, zoals die is opgenomen in het wetsontwerp houdende diverse bepalingen (Stuk Senaat 5-869/7) loopt mank, en werd ingesteld zonder de magistraten — die de regeling moeten toepassen — zelfs maar te raadplegen. Volgens de spreker gaat het niet op dat de wetgever over een dermate belangrijke wijziging van de strafrechtspleging beslist zonder de actoren in het veld vooraf te hebben geraadpleegd.

De heer Servais Verherstraeten (CD&V) beklemtoont dat de verruiming van de minnelijke schikking in strafzaken reeds grondig werd besproken in de commissie voor de Financiën en de Begroting, alsook door de plenaire vergadering van de Kamer. Ook in de Senaat werd erover gedebatteerd, nadat de Senaatscommissie voor de Justitie hoorzittingen over het onderwerp had georganiseerd. Het ter bespreking voorliggende wetsontwerp is een herstelwet: de daarin opgenomen correcties werden uitgewerkt op grond van de adviezen van de gehoorde hoogleraren en van de opmerkingen van de Dienst Wetsevaluatie van de Senaat. De Raad van State hoeft dus op dat punt niet meer te worden geraadpleegd.

Voorts moet het ter bespreking voorliggende wetsontwerp onverwijld worden aangenomen, opdat die tekst tegelijkertijd met de tekst die op die manier verbeterd dient te worden, in werking kan treden.

Volgens *mevrouw Kristien Van Vaerenbergh (N-VA)* werd de verruiming van de mogelijkheden om een beroep te doen op de minnelijke schikking in strafzaken overhaast aangenomen. Daarom acht zij het wenselijk het debat ten gronde over te doen en terzake het advies in te winnen van de magistraten van het openbaar ministerie en van de zetel.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) rappelle que l'extension de la transaction pénale a été longuement débattue par les membres de la commission d'enquête chargée d'examiner les grands dossiers de fraude fiscale, qui l'a d'ailleurs intégrée dans ses recommandations. Elle a fait l'objet de propositions de loi et a ensuite été adoptée par voie d'amendement au projet de loi portant des dispositions diverses à l'issue de longues discussions en commission et en séance plénière.

L'intervenante a pris connaissance de la lettre commune adressée aux députés par des associations de magistrats mais rappelle que la compétence en matière de poursuites pénales relève exclusivement du ministère public. L'extension du mécanisme de transaction pénale permettra à ce dernier d'imposer une sanction dans des dossiers qu'il classait jusqu'à présent sans suite compte tenu des limites de la procédure actuelle.

En outre, le projet de loi à l'examen permet indubitablement de remédier aux défauts du texte initial.

M. Rachid Madrane (PS) souscrit aux remarques de Mme Van Cauter et de M. Verherstraeten et juge qu'il n'est en effet pas utile de refaire l'ensemble du débat sur la problématique de l'extension de la transaction.

M. Christian Brotcorne (cdH) estime que le projet de loi permet de clore un chapitre peu glorieux de l'histoire parlementaire. L'amendement au projet portant des dispositions diverses adopté en commission des Finances et du Budget étendait excessivement la capacité du ministère public de recourir à la transaction pénale dans une série d'infractions y compris celles portant atteinte à l'intégrité physique. La deuxième lecture opérée par le Sénat a permis de tempérer le texte et de revenir à plus de sagesse.

M. Bert Schoofs (VB) juge que contrairement à ce que prétend le ministre, le projet de loi soumis à la commission est loin d'être un texte purement technique: l'on ne peut dès lors pas faire l'économie d'une consultation des magistrats. Certes, le ministère public est maître de l'action publique mais pas de la justice. Il serait inadmissible que via l'extension du champ d'application de la transaction pénale, le parquet fasse obstacle au travail normal des magistrats du siège.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) herinnert eraan dat de verruimde toepassing van de minnelijke schikking in strafzaken in extenso is besproken door de leden van de parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek van de grote fiscale fraudedossiers, die een dergelijke uitbreiding bovendien in haar aanbevelingen heeft opgenomen. Terzake werd een wetsvoorstel ingediend, dat vervolgens via een amendement op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen werd aangenomen na langdurige besprekingen in commissie en door de plenaire vergadering.

De spreekster heeft weliswaar kennis genomen van de brief die magistratenverenigingen gezamenlijk tot de volksvertegenwoordigers hebben gericht, maar herinnert eraan dat uitsluitend het openbaar ministerie bevoegd is inzake strafvervolgning. De verruimde toepassing van de minnelijke schikking in strafzaken zal het openbaar ministerie de mogelijkheid bieden een sanctie te vorderen in dossiers die het tot dusver, gelet op de beperkingen van de vigerende procedure, seponeerde.

Bovendien kunnen met het ter bespreking voorliggende wetsontwerp ongetwijfeld de tekortkomingen van de oorspronkelijke tekst worden weggewerkt.

De heer Rachid Madrane (PS) is het eens met de opmerkingen van mevrouw Van Cauter en de heer Verherstraeten. Hij vindt het inderdaad niet zinvol om het hele debat over de verruimde toepassing van de minnelijke schikking in strafzaken over te doen.

Volgens de heer Christian Brotcorne (cdH) kan met het wetsontwerp een roemloos hoofdstuk uit de parlementaire geschiedenis worden afgesloten. Het in de commissie voor de Financiën en de Begroting aangenomen amendement op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen verleende het openbaar ministerie buitensporige bevoegdheden om de minnelijke schikking in strafzaken toe te passen voor een hele resem misdrijven, ook die waarbij de fysieke integriteit werd aangetast. Dankzij de tweede lezing door de Senaat kon de tekst worden afgezwakt en kon een en ander tot redelijker proporties worden teruggebracht.

Volgens de heer Bert Schoofs (VB) is het aan de commissie ter bespreking voorgelegde wetsontwerp allesbehalve een louter technische tekst, wat de minister ook moge beweren; men kan het zich dus geenszins veroorloven de magistraten niet te raadplegen. Het openbaar ministerie is weliswaar bevoegd de strafvordering in te stellen, maar het komt die instantie niet toe recht te spreken. Het ware onaanvaardbaar, mocht het parket door de verruiming van de werkingsfeer van de minnelijke schikking in strafzaken de normale werkzaamheden van de magistraten van de zetel belemmeren.

M. Servais Verherstraeten (CD&V) rappelle que les remarques des magistrats étaient déjà connues lors de la séance plénière de la Chambre et, *a fortiori*, lors des discussions au Sénat. Il en a d'ailleurs été partiellement tenu compte dans la rédaction du présent texte.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) constate que les défauts des dispositions du projet de loi portant des dispositions diverses relatives à la transaction pénale ne sont qu'imparfaitement rencontrés par le projet de loi à l'examen.

En outre, les experts entendus par la commission de la Justice du Sénat sont des avocats spécialisés dans les dossiers de grande fraude fiscale dont le point de vue n'est évidemment pas neutre.

Enfin, à l'observation de Mme Van Cauter selon laquelle il serait inutile d'entendre les magistrats du siège dans la mesure où l'action publique — et son extinction — relève exclusivement du ministère public, l'intervenant répond que les associations signataires de la lettre ouverte aux députés comptent également, parmi leurs membres, des magistrats du parquet.

Le ministre de la Justice répète que la législation "mère" portant extension de la transaction pénale a déjà été adoptée et est le résultat des travaux parlementaires de la commission d'enquête "Fraude fiscale". Elle permet également de répondre aux doléances des magistrats qui regrettaient l'insuffisance de leur capacité d'action dans de nombreux dossiers complexes. Le projet de loi à l'examen n'étant qu'une loi réparatrice, il lui semble donc que l'audition de magistrats n'est pas opportune.

*
* *

Par 10 voix contre 6, la demande d'organiser des auditions et la demande de consultation du Conseil d'État sont successivement rejetées.

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Bert Schoofs (VB) fait à nouveau part de son malaise quant à l'extension du recours à la transaction pénale dans le contexte actuel d'impunité et de laxisme. Ce dispositif s'apparente plutôt à une forme de capitulation face à la criminalité.

De heer Servais Verherstraeten (CD&V) herinnert eraan dat de opmerkingen van de magistraten al ten tijde van de plenaire zitting van de Kamer bekend waren en, *a fortiori*, bij de bespreking in de Senaat. Bij de redactie van deze tekst is daar trouwens gedeeltelijk rekening mee gehouden.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) constateert dat de tekortkomingen van de bepalingen van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen in verband met de minnelijke schikking in strafzaken maar ten dele zijn rechtgezet in het ter bespreking voorliggende wetsontwerp.

Voorts zijn de door de door de Senaatscommissie voor de Justitie gehoorde deskundigen advocaten die gespecialiseerd zijn in grote fiscale fraudedossiers, wier standpunt vanzelfsprekend niet onpartijdig is.

Ten slotte gaat de spreker in op de opmerking van mevrouw Van Cauter dat het zinloos ware de magistraten van de zetel te horen omdat uitsluitend het openbaar ministerie bevoegd is voor de strafvordering en het verval ervan. In antwoord daarop stelt de spreker dat er onder de ondertekenaars van de open brief aan de volksvertegenwoordigers ook parketmagistraten zijn.

De minister van Justitie herhaalt dat de kaderwetgeving ter verruiming van de toepassing van de minnelijke schikking in strafzaken al is aangenomen, en dat die het resultaat is van de parlementaire werkzaamheden van de onderzoekscommissie "Fiscale Fraude". Voorts kan met die wetgeving tegemoet worden gekomen aan de grieven van de magistraten, die betreurden dat zij in veel ingewikkelde dossiers onvoldoende konden optreden. Aangezien het ter bespreking voorliggende wetsontwerp slechts een herstellwet is, is het volgens hem niet aangewezen magistraten te horen.

*
* *

Met 10 tegen 6 stemmen worden achtereenvolgens het verzoek om hoorzittingen te organiseren en het verzoek om het advies van de Raad van State in te winnen, verworpen.

III. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Bert Schoofs (VB) uit nogmaals zijn ontevredenheid over het feit dat naar een uitbreiding van de minnelijke schikking in strafzaken wordt gegrepen in het huidige klimaat van straffeloosheid en laksheid. Dit instrument lijkt veeleer op een vorm van capitulatie voor criminaliteit.

L'intervenant déplore que la justice ne puisse disposer des moyens humains et matériels lui permettant de sanctionner correctement la délinquance financière.

Les délinquants qui disposent de moyens financiers importants pourront, de la sorte, "acheter" leur procès.

Grâce au futur mécanisme "una via", l'administration fiscale pourra, semble-t-il, également proposer une transaction beaucoup plus facilement que le ministère public, selon des barèmes et des limites distinctes. Le montant des amendes que l'administration peut imposer sont par ailleurs beaucoup plus élevées que celles pouvant être décrétées dans la phase judiciaire. L'intervenant estime qu'il s'agit d'une anomalie à laquelle il convient de remédier.

Dans le cadre du système "una via", la délinquance financière pourra être traitée de trois manière distinctes: soit, par l'administration fiscale, soit par le ministère public, soit, dans une moindre mesure, par le tribunal.

L'intervenant se demande dans quelle mesure l'instrument transactionnel est compatible avec le principe fondamental de publicité? M. Schoofs rappelle à cet égard la règle fondamentale selon laquelle "Justice must not only be done; it must also be seen to be done". Il faudrait par conséquent garantir une certaine publicité.

M. Stefaan Van Hecke (*Ecolo-Groen!*) constate que le projet de loi à l'examen constitue sans doute la loi réparatrice la plus rapide jamais adoptée par le Parlement: la loi qu'elle est censée réparer n'est en effet même pas encore publiée dans le *Moniteur belge*.

Ce texte démontre que l'ensemble des critiques qui avaient été formulées en commission des Finances à l'encontre de l'article 84 de la loi portant des dispositions diverses étaient justifiées. Par ailleurs, il est tout à fait inacceptable qu'une modification à ce point fondamentale de la procédure pénale n'ait pas pu faire l'objet d'un débat approfondi dans la commission compétente.

Les prétendues corrections apportées par le projet de loi à l'examen ne rendent pas l'extension de la transaction plus acceptable pour autant.

Le Sénat a jugé opportun d'organiser des auditions au cours desquelles le professeur Masset a fait part de son étonnement qu'une telle réforme fondamentale

De spreker betreurt dat Justitie niet kan beschikken over de personele en materiële middelen die haar in staat stellen de financiële delinquentie behoorlijk te bestraffen.

Delinquenten die over aanzienlijke financiële middelen beschikken, zullen op die manier met geld een rechtsgeding kunnen ontlopen.

Dank zij de toekomstige "una via"-regeling zal de belastingadministratie naar het schijnt ook veel makkelijker dan het openbaar ministerie een minnelijke schikking kunnen voorstellen, volgens afzonderlijke schalen en grenzen. Het bedrag van de geldboetes dat de administratie kan opleggen, is overigens veel hoger dan wat in de gerechtelijke fase kan worden opgelegd. De spreker vindt dit een afwijking waaraan iets moet worden gedaan.

In het kader van de "una via"-regeling zal financiële criminaliteit op drie afzonderlijke wijzen kunnen worden aangepakt: ofwel door de belastingadministratie, ofwel door het openbaar ministerie, ofwel, in mindere mate, door de rechtbank.

De spreker vraagt zich af in welke mate het instrument van de minnelijke schikking in overeenstemming is met het fundamentele principe van de openbaarheid. Hij herinnert in dat verband aan de fundamentele regel: "Justice must not only be done; it must also be seen to be done". Men moet bijgevolg een zekere openbaarheid waarborgen.

De heer Stefaan Van Hecke (*Ecolo-Groen!*) merkt op dat het ter bespreking voorliggende wetsontwerp ongetwijfeld de snelst ooit door het Parlement aangenomen reparatiewet is: de wet waaraan moet worden gesleuteld, is zelfs nog niet in het *Belgisch Staatsblad* verschenen.

Deze tekst toont aan dat alle kritiek in de commissie voor de Financiën en de Begroting ten aanzien van artikel 84 van de wet houdende diverse bepalingen verantwoord was. Voorts is het volstrekt onaanvaardbaar dat over een zo fundamentele wijziging van de strafprocedure geen uitvoerig debat in de bevoegde commissie is gevoerd.

De zogenaamde wijzigingen door middel van het ter bespreking voorliggende wetsontwerp maken de uitbreiding van de minnelijke schikking daarom niet aanvaardbaarder.

De Senaat vond het opportuun hoorzittingen te houden en daarin heeft professor Masset uiting gegeven aan zijn verbazing dat een dergelijke fundamentele

soit opérée par la voie d'une loi portant des dispositions diverses et ce, sans qu'elle ait été précédée d'une discussion approfondie. Dans la lettre ouverte adressée au Parlement, les magistrats se sont eux aussi dit inquiets de l'absence de discussion préalable à l'adoption de cette réforme. Certains membres estiment que les auditions organisées au Sénat suffisent et qu'il est donc inutile d'en organiser d'autres. L'intervenant attire toutefois l'attention sur le fait que certains des experts entendus sont des avocats intervenant souvent dans de grands dossiers de fraude fiscale et qui voient donc d'un œil favorable l'extension de la transaction pénale dont pourront désormais bénéficier leurs clients.

Une information complète exige que l'on entende également les magistrats du siège et du parquet.

Malgré les corrections proposées par le présent projet de loi, le recours à l'instrument transactionnel risque d'aboutir à une justice de classes permettant aux plus nantis d'acheter leur peine et d'échapper à la sanction qu'ils méritent.

L'intervenant constate par ailleurs que le mécanisme *una via* doit permettre de choisir le plus rapidement possible si un dossier doit suivre la voie administrative ou judiciaire. Conformément à ce principe, seuls les dossiers les plus graves de fraude fiscale devraient suivre la voie judiciaire. Or, paradoxalement, on étend la possibilité de transaction à ce type de dossier. Le procureur peut en outre décider de proposer une transaction alors que le juge d'instruction est saisi du dossier.

Pour toutes ces raisons, M. Van Hecke indique que son groupe ne peut en aucune manière soutenir ce projet de loi.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) rappelle que la procédure législative à l'issue de laquelle le mécanisme de la transaction pénale a été étendu s'est déroulée de façon inouïe: l'amendement au projet de loi portant dispositions diverses, relatif à la transaction, a été déposé tardivement et a été discuté dans une commission qui n'avait pas compétence pour ce faire. Cet amendement contenait une modification fondamentale du Code d'instruction criminelle qui n'a fait l'objet d'aucune concertation préalable et qui favorise une forme inacceptable de justice de classes.

Le présent projet de loi tend à restreindre le champ d'application de la transaction pénale à la fraude financière, fiscale et sociale.

hervorming wordt uitgevoerd via een wet houdende diverse bepalingen, zonder dat er een grondige bespreking aan is voorafgegaan. In de open brief aan het Parlement hebben ook de magistraten hun bezorgdheid te kennen gegeven over het feit dat aan de aanneming van deze hervorming geen bespreking is voorafgegaan. Sommige leden vinden dat de hoorzittingen in de Senaat volstaan en achten het daarom nutteloos er andere te organiseren. De spreker vestigt echter de aandacht op het feit dat sommige van de gehoorde experts advocaten zijn die vaak betrokken zijn bij de grote-fiscalefraudedossiers en dus een goed oog hebben in de uitbreiding van de minnelijke schikking in strafzaken, omdat hun cliënten er wel zullen bij varen.

Volledige informatie vereist dat men ook de magistraten van de zetel en het parket hoort.

Ondanks de in dit wetsontwerp voorgestelde correcties dreigt het gebruik van het instrument van de minnelijke schikking tot een klassenjustitie te leiden, waarbij de rijken met geld hun straf kunnen ontlopen en ontsnappen aan de straf die zij verdienen.

De spreker merkt ook op dat de "*una via*"-regeling het mogelijk moet maken zo spoedig mogelijk te kiezen of een zaak de administratieve dan wel de gerechtelijke weg moet volgen. Krachtens dit principe zouden alleen de meest ernstige gevallen van fiscale fraude de gerechtelijke weg moeten volgen. Paradoxaal genoeg wordt echter de mogelijkheid van de minnelijke schikking tot dit soort dossiers uitgebreid. De procureur kan bovendien beslissen een minnelijke schikking voor te stellen, terwijl de onderzoeksrechter met het dossier bezig is.

Om al die redenen geeft de heer Van Hecke aan dat zijn fractie dit wetsontwerp op geen enkele wijze kan steunen.

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) herinnert eraan dat de wetgevingsprocedure die de regeling inzake de minnelijke schikking in strafzaken heeft uitgebreid, op ongehoorde wijze is verlopen: het amendement op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, dat betrekking had op de minnelijke schikking, is laattijdig ingediend en is besproken door een commissie die daartoe niet bevoegd was. Dat amendement bevatte een fundamentele wijziging van het Wetboek van strafvordering, waarover absoluut geen voorafgaand overleg was gepleegd en dat een onaanvaardbare vorm van klassenjustitie in de hand werkt.

Dit wetsontwerp strekt ertoe de reikwijdte van het toepassingsgebied van de minnelijke schikking in strafzaken te beperken tot de financiële, de fiscale en de sociale fraude.

Or, pour la fraude fiscale, il est déjà possible de transiger avec l'administration fiscale. Pourquoi permettre au contribuable de mauvaise foi qui a refusé la transaction proposée par l'administration de bénéficiaire d'une transaction au cours de la procédure judiciaire?

Conformément au principe "*una via*", il y aura dans le futur trois types de dossiers de fraude. Les dossiers simples qui seront traités par l'administration fiscale, les dossiers plus importants dont certains seront traités administrativement et d'autres judiciairement et enfin les dossiers les plus graves qui seront traités judiciairement.

Le projet de loi a pour conséquence que même pour ces dossiers — dont la gravité est telle qu'un traitement judiciaire a été jugé nécessaire — une transaction pourra être proposée et ce, même si un jugement est déjà intervenu.

Le groupe auquel l'intervenant appartient juge que cette possibilité est tout à fait excessive et ne peut donc apporter son soutien au texte à l'examen.

Mme Muriel Gerken (Ecolo-Groen!) souscrit aux remarques formulées par MM. Van Hecke et Van der Maelen.

L'intervenante rappelle que la commission des Finances et du Budget, qu'elle préside, a travaillé de nombreux mois sur la problématique de la levée du secret bancaire. Au fil des discussions, sont apparues des propositions visant à étendre le mécanisme de transaction, propositions qui firent finalement l'objet d'un amendement au projet de loi portant des dispositions diverses. Cet amendement avait toutefois été présenté par ses auteurs comme ne visant que la fraude fiscale.

L'examen auquel le Sénat a procédé permet de rectifier quelque peu le tir même si, en tant qu'écologiste, l'intervenante ne peut souscrire au dispositif final.

Enfin, Mme Gerken s'étonne de ce que la commission ne souhaite pas consulter le Conseil d'État sur un texte d'une telle portée alors que la haute juridiction est consultée sur des textes moins controversés sur le plan des principes (comme par exemple sur l'introduction de quotas de femmes dans les conseils d'administration).

Voor fiscale fraude is het echter al mogelijk met de belastingadministratie tot een vergelijk te komen. Waarom moet de belastingplichtige die te kwader trouw heeft gehandeld en die een door de belastingadministratie voorgestelde minnelijke schikking heeft geweigerd, nog recht hebben op een minnelijke schikking tijdens de gerechtelijke procedure?

In overeenstemming met het "*una via*"-principe zullen er in de toekomst drie soorten fraudedossiers zijn: de eenvoudige dossiers, die door de belastingadministratie worden behandeld; de belangrijker dossiers, waarvan er sommige administratief en andere gerechtelijk zullen worden behandeld; en ten slotte de meest ernstige dossiers, die gerechtelijk zullen worden afgehandeld.

Dit wetsontwerp heeft tot gevolg dat zelfs voor deze dossiers — die zo ernstig zijn dat een gerechtelijke behandeling noodzakelijk werd bevonden — een minnelijke schikking zal kunnen worden voorgesteld, zelfs als er al een vonnis is geveld.

De fractie waartoe de spreker behoort, acht die mogelijkheid echt buitensporig en kan de voorliggende tekst dan ook niet steunen.

Mevrouw Muriel Gerken (Ecolo-Groen!) is het eens met de opmerkingen van de heren Van Hecke en Van der Maelen.

De spreekster herinnert eraan dat de door haar voorgezeten commissie voor de Financiën en de Begroting zich gedurende ettelijke maanden over de problematiek van de opheffing van het bankgeheim heeft gebogen. Naarmate de besprekingen vorderden, zijn voorstellen uit de bus gekomen die beoogden de minnelijke schikking uit te breiden. Ten slotte zijn die voorstellen uitgemond in een amendement op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen. De indieners van dat amendement hebben echter aangegeven dat het alleen op de fiscale fraude sloeg.

Dankzij de bespreking in de Senaat kan een en ander enigszins worden bijgesteld, maar als ecologiste kan de spreekster het niet eens zijn met het uiteindelijke dispositief.

Tot slot is mevrouw Gerken verwonderd dat de commissie het advies van de Raad van State niet wenst te vragen over een tekst met een dergelijke draagwijdte, terwijl dat college wel wordt geraadpleegd over teksten die op het vlak van de principes minder controversieel zijn (zoals bijvoorbeeld de invoering van quota voor vrouwen in de raden van bestuur).

M. Christian Brotcorne (cdH) remarque que les excès du texte initial n'étaient certainement pas souhaités par ses auteurs.

L'intervenant considère toutefois qu'une difficulté subsiste dans le nouveau texte de l'article 216*bis*, § 1er, alinéa 1er: il y est en effet stipulé que le procureur du Roi peut proposer une transaction pour autant que le fait "ne comporte pas d'atteinte grave à l'intégrité physique". Où situe-t-on le seuil de gravité? N'y a-t-il d'atteintes graves que lorsque le fait entraîne une incapacité permanente? Une incapacité partielle suffit-elle? À défaut de précision sur ce point, ne risque-t-on pas d'être confronté à des interprétations divergentes d'un arrondissement judiciaire à l'autre? Certes, le Collège des procureurs généraux pourra peut-être remédier à ce risque en élaborant une circulaire. Il faudra être attentif à cette problématique lors de l'entrée en vigueur du texte.

Concernant l'extension de la transaction pénale, l'intervenant est d'avis qu'il est préférable de parvenir à un arrangement financier efficace avec l'auteur de l'infraction plutôt que de poursuivre une procédure judiciaire dont le dénouement risque d'être insatisfaisant (par exemple, en cas de dépassement du délai raisonnable ou de vices de procédure).

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) souligne que le projet de loi permet de mieux définir le champ d'application matériel de la transaction pénale et prévoit également un contrôle formel par le juge de fond.

Il ne s'agit nullement de privilégier une justice de classes, par laquelle l'auteur d'une infraction pourrait acheter son procès: il revient en effet au ministère public d'examiner l'opportunité de proposer une transaction ou non, selon les circonstances de la cause. Cette transaction ne sera pas réservée à quelques nantis mais pourra être proposée à tout un chacun, pour autant que les conditions énumérées à l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle soient rencontrées.

L'intervenante qualifie l'attitude de MM. Van Hecke et Van der Maelen d'incohérente: ils critiquent en effet le texte à l'examen alors qu'ils ont tout deux salué les travaux du groupe de travail *una via*, lequel intègre la modification de l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle dans les actions qui doivent être entreprises.

De heer Christian Brotcorne (cdH) merkt op dat de excessen van de oorspronkelijke tekst zeker niet werden gewenst door de indieners ervan.

Volgens de spreker blijft er echter een moeilijkheid bestaan in de nieuwe tekst van artikel 216*bis*, § 1, eerste lid: daarin wordt immers aangegeven dat de procureur des Konings een minnelijke schikking mag voorstellen op voorwaarde dat het feit "geen zware aantasting inhoudt van de lichamelijke integriteit". Vanaf wanneer is er een "zware aantasting"? Is er alleen sprake van een zware aantasting als het feit een blijvende ongeschiktheid met zich brengt? Volstaat een gedeeltelijke ongeschiktheid? Als dat punt niet wordt verduidelijkt, zou men wel eens te maken kunnen krijgen met uitleggingen die naargelang het gerechtelijk arrondissement uiteenlopend zijn. Het College van procureurs-generaal zal dat risico weliswaar kunnen verhelpen door een circulaire uit te vaardigen. Bij de inwerkingtreding van de tekst zal aan die problematiek aandacht moeten worden besteed.

Wat de uitbreiding van de minnelijke schikking in strafzaken betreft, verdient het volgens de spreker de voorkeur te komen tot een doeltreffende financiële regeling met de dader van het misdrijf, veeleer dan een gerechtelijke procedure voort te zetten waarvan de afloop geen voldoening dreigt te geven (bijvoorbeeld bij overschrijding van de redelijke termijn of bij procedurefouten).

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) wijst erop dat het wetsontwerp de mogelijkheid biedt het toepassingsgebied *ratione materiae* van de minnelijke schikking in strafzaken beter af te bakenen. Het voorziet ook in een formele controle door de feitenrechter.

Het is geenszins de bedoeling een klassenjustitie in te voeren, waardoor de dader zijn proces zou kunnen afkopen: het is immers het openbaar ministerie dat moet nagaan of het, naargelang de omstandigheden van de zaak, opportuun is al dan niet een minnelijke schikking voor te stellen. Die minnelijke schikking zal niet het voorrecht zijn van enkele welgestelden, maar zal aan iedereen kunnen worden voorgesteld, als de voorwaarden van artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering vervuld zijn.

Volgens de spreekster is de houding van de heren Van Hecke en Van der Maelen onsamenvattend: zij uiten immers kritiek op de tekst, terwijl ze allebei ingenomen waren met de werkzaamheden van de "*una via*"-werkgroep, die de wijziging van artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering opneemt bij de acties die moeten worden ondernomen.

Soit on souhaite organiser une lutte efficace contre la fraude fiscale, soit on laisse les choses en l'état.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) rétorque que ce n'est pas parce que le groupe de travail *una via* a intégré dans ses recommandations une modification en matière de transaction pénale que le Parlement est contraint de le suivre sur ce point. La réglementation *una via* aura pour conséquence une réduction drastique du nombre de dossiers de fraude fiscale dont auront à connaître les autorités judiciaires. Il n'y a donc pas de raison de soustraire, par la voie de la transaction, ces dossiers à la connaissance du juge.

En réalité, à en croire les rumeurs qui circulent et qui sont reprises dans la presse, la hâte avec laquelle la majorité gouvernementale essaie de traiter le présent projet est justifiée par l'existence d'un certain nombre de dossiers de fraude fiscale dans le secteur du diamant.

L'intervenant suivra, en tous les cas, avec attention l'application de la loi. Il souhaite d'ailleurs connaître l'évolution quantitative qu'a connue le recours à la transaction ces dernières années.

M. Servais Verherstraeten (CD&V) répète que le présent projet de loi ne doit pas être l'occasion de rouvrir le débat sur la transaction.

Les auteurs de l'amendement à la loi portant des dispositions diverses ont souligné, tant en commission des Finances et du Budget qu'en séance plénière, que l'extension de la transaction pénale avait une portée générale. Tout un chacun pourra en bénéficier pour autant que le ministère public prenne l'initiative de la proposer.

Il est par ailleurs inexact de dire que le nombre de dossiers dont sera saisi la justice va diminuer: il s'agira surtout de dossiers de principe.

Le processus transactionnel permettra surtout d'éviter la prescription d'un certain nombre de dossiers.

À l'argument selon lequel il faut laisser à la justice l'occasion de faire son travail, *M. Verherstraeten* rappelle que le ministère public est lui aussi un acteur à part entière de la justice.

Ofwel wenst men te zorgen voor een doeltreffende bestrijding van de fiscale fraude, ofwel laat men de zaken zoals ze zijn.

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) antwoordt dat het feit dat de "*una via*"-werkgroep een wijziging inzake minnelijke schikking in strafzaken opneemt in zijn aanbevelingen niet betekent dat het Parlement verplicht is daaraan gevolg te geven. De *una via*-reglementering zal leiden tot een drastische daling van het aantal dossiers van fiscale fraude waarover de gerechtelijke overheid zich zal moeten uitspreken. Er is dus geen reden om via de minnelijke schikking dossiers te onttrekken aan het oordeel van de rechter.

Als men de geruchten mag geloven die de ronde doen en die in de media worden overgenomen, is de haast waarmee de regeringsmeerderheid het ter bespreking voorliggende wetsontwerp tracht te behandelen, in werkelijkheid ingegeven door het bestaan van een aantal dossiers van fiscale fraude in de diamantsector.

De spreker zal in ieder geval nauwlettend toezien op de toepassing van de wet. Hij wenst trouwens de evolutie te kennen van het aantal dossiers waarin de jongste jaren een beroep werd gedaan op de minnelijke schikking.

De heer Servais Verherstraeten (CD&V) herhaalt dat het voorliggende wetsontwerp niet de gelegenheid mag zijn om het debat over de minnelijke schikking te hervatten.

De indieners van het amendement op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen hebben er zowel in de commissie voor de Financiën en de Begroting als in plenum op gewezen dat de uitbreiding van de minnelijke schikking in strafzaken een algemene draagwijdte had. Die uitbreiding zal voor iedereen gelden, op voorwaarde dat het openbaar ministerie het initiatief neemt om ze voor te stellen.

Overigens klopt het niet te stellen dat het gerecht minder dossiers te behandelen zal krijgen: het zal vooral om dossiers aangaande principiële beginselen gaan.

Dankzij de minnelijke-schikkingsregeling zal het vooral mogelijk zijn de verjaring van een aantal dossiers te voorkomen.

Het argument dat men het gerecht zijn werk moet laten doen, weerlegt de heer Verherstraeten door eraan te herinneren dat ook het openbaar ministerie een volwaardige justitieactant is.

Il est exact que le Sénat a partiellement limité le champ d'application du texte initial notamment à la suite des observations des juges d'instruction. Il en a par ailleurs exclu les atteintes graves à l'intégrité physique.

Le Sénat a également prévu un contrôle formel par le juge de fond. Il reviendra au ministère public d'examiner s'il est opportun de proposer une transaction à l'auteur d'atteintes légères à l'intégrité physique. Celle-ci ne pourra de toute façon aboutir que si la victime est d'accord et qu'elle a été intégralement indemnisée par l'auteur.

Enfin, l'extension du recours à la transaction aura également un effet positif pour l'État: la plus-value financière qui en résultera pourra facilement être décelée dans les résultats budgétaires.

Le ministre de la Justice rappelle que la transaction est un instrument qui existe depuis 1935 et dont le champ d'application a été étendu une première fois en 1984, puis en 1994.

Contrairement à ce que certains prétendent, l'extension de la transaction ne se limite pas seulement à la délinquance économique et financière: elle est fréquemment utilisée en matière de stupéfiants, de port d'arme, de vols à l'étalage, d'outrage, de dépôt clandestin, de rébellion, de vols, de coups et blessures volontaires ou encore de nuisances sonores.

Il est logique que le champ d'application de la transaction puisse évoluer en fonction de l'évolution sociale. Compte tenu de la complexité croissante des dossiers et de la spécialisation accrue qu'ils exigent, le ministère public doit pouvoir agir rapidement et disposer des instruments lui permettant d'élaborer de manière optimale sa politique criminelle.

Le recours à ce mode alternatif d'extinction de l'action publique est par ailleurs encadré: une transaction ne peut en effet pas être proposée sans l'accord de la victime et des parties civiles ni pour les faits paraissant devoir être punis d'un emprisonnement principal de plus de deux ans.

Le projet de loi à l'examen habilite par ailleurs le juge compétent à vérifier que les conditions d'application formelles énumérées à l'article 216bis, § 1er, alinéa 1er, sont respectées.

Het is waar dat de Senaat de toepassings sfeer van de oorspronkelijke tekst deels heeft ingeperkt, met name ingevolge opmerkingen van de onderzoeksrechters. Voorts heeft de Senaat de zware aantastingen van de fysieke integriteit uit die oorspronkelijke tekst gelicht.

Tevens heeft de Senaat gekozen voor een formele controle door de feitenrechter. Het openbaar ministerie zal moeten nagaan of het opportuun is de daders van lichte aantastingen van de fysieke integriteit een minnelijke schikking voor te stellen. Die kan er hoe dan ook uitsluitend komen, indien het slachtoffer daarmee instemt en integraal door de dader werd vergoed.

Tot slot zal de uitbreiding van de mogelijkheden tot minnelijke schikking eveneens een positieve weerslag hebben voor de overheid: de eruit voortvloeiende financiële meerwaarde zal makkelijk kunnen worden teruggevonden in de begrotingsresultaten.

De minister van Justitie brengt in herinnering dat de minnelijke schikking al sinds 1935 bestaat; de toepassings sfeer ervan werd een eerste maal uitgebreid in 1984 en vervolgens in 1994.

In tegenstelling tot wat sommigen beweren, blijft de uitbreiding van de minnelijke-schikkingsregeling niet beperkt tot alleen de economische en financiële delinquentie: ze wordt ook vaak toegepast op delicten in verband met verdovende middelen, wapendracht, winkeldiefstal, smaad, sluikestorten, weerspanningheid, diefstal, opzettelijke slagen en verwondingen of geluidshinder.

Het is logisch dat de toepassings sfeer van de minnelijke schikking kan evolueren met de maatschappelijke evolutie. Aangezien de dossiers almaar complexer worden en meer specialisatie vergen, moet het openbaar ministerie snel kunnen optreden en beschikken over de instrumenten om zijn strafbeleid optimaal vorm te geven.

Voorts gaat die alternatieve mogelijkheid tot verval van de strafvordering met voorwaarden gepaard: een minnelijke schikking is onmogelijk zonder het akkoord van het slachtoffer en de burgerlijke partijen, of voor feiten waarop kennelijk een hoofdstraf van meer dan twee jaar gevangenisstraf staat.

Daar komt nog bij dat de bevoegde rechter, overeenkomstig het ter bespreking voorliggende wetsontwerp, wordt gemachtigd na te gaan of aan de in artikel 216bis, § 1, eerste lid, opgesomde formele toepassingsvoorwaarden is voldaan.

Il est évident que le Collège des procureurs généraux pourra édicter des directives pour harmoniser quelque peu les pratiques des divers arrondissements judiciaires.

Enfin, le ministre est sensible au plaidoyer des membres pour que soit garantie une certaine transparence: les directives du collège devraient y contribuer.

M. Bart Van Humbeeck, représentant du secrétaire d'État à la coordination de la lutte contre la fraude, confirme que lorsqu'un dossier de fraude fiscale suit la voie administrative, l'accroissement d'impôt actuel est de 50 %. Tel n'est pas le cas de l'amende pénale fiscale. C'est pourquoi le secrétaire d'État s'est engagé à déposer des textes permettant également, si la voie choisie est la voie judiciaire, d'adapter le montant des amendes pénales.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) constate que le procureur du Roi peut se faire communiquer le dossier répressif par le juge d'instruction, lequel peut rendre un avis sur l'état d'avancement de l'instruction. Ne s'agit-il pas d'une manière déguisée de vider la fonction de juge d'instruction de son contenu?

Le ministre indique que chacun a son rôle à jouer: si une affaire est pendante devant le juge d'instruction, l'extinction de l'action publique — et la décharge du juge d'instruction — devra être constatée par la chambre du conseil, laquelle conformément à l'article 2 du projet de loi pourra opérer un contrôle formel sur le recours à la transaction.

M. Bert Schoofs (VB) juge que l'extension des possibilités de transaction ne manquera pas d'engendrer un changement de mentalité au sein du ministère public. Ce dernier aura probablement tendance à soustraire de plus en plus de dossiers à la connaissance des magistrats du siège. Il s'agit d'une évolution à laquelle ne peut souscrire l'intervenant.

M. Schoofs prend note, pour le reste, de l'engagement du ministre de garantir une certaine transparence en ce qui concerne le recours à la transaction ainsi que de celui du secrétaire d'État de préparer un texte permettant d'aligner les amendes pénales sur les amendes fiscales. L'intervenant est néanmoins d'avis que l'extension de la procédure transactionnelle risque de faire l'objet de recours devant la Cour constitutionnelle.

Het ligt voor de hand dat het College van procureurs-generaal richtlijnen zal kunnen uitvaardigen om de praktijken binnen de diverse gerechtelijke arrondissementen enigszins te stroomlijnen.

Tot slot staat de minister open voor het pleidooi van de leden om een zekere transparantie te waarborgen. De richtlijnen van het College zouden daartoe moeten bijdragen.

De heer Bart Van Humbeeck, vertegenwoordiger van de staatssecretaris voor de Coördinatie van de fraudebestrijding, bevestigt dat wanneer een dossier inzake fiscale fraude de administratieve weg volgt, momenteel een belastingtoeslag van 50 % wordt toegepast. Dat geldt niet voor de fiscale strafrechtelijke boetes. Daarom heeft de staatssecretaris zich ertoe verbonden teksten in te dienen die het eveneens mogelijk maken het bedrag van de strafrechtelijke boetes aan te passen, wanneer voor een oplossing langs gerechtelijke weg wordt gekozen.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) stelt vast dat de procureur des Konings het strafdossier kan opvragen bij de onderzoeksrechter, die een advies kan uitbrengen over de voortgang van het onderzoek. Is dat geen verholde manier om de functie van onderzoeksrechter inhoudelijk uit te hollen?

Volgens de minister heeft iedereen een eigen rol te vervullen. Als een zaak bij de onderzoeksrechter aanhangig is, moet het verval van de strafvordering — dus de ontheffing van de onderzoeksrechter — worden vastgesteld door de raadkamer. Overeenkomstig artikel 2 van het wetsontwerp kan die een formele controle uitoefenen op de keuze voor een minnelijke schikking.

De heer Bert Schoofs (VB) denkt niet dat de uitbreiding van de mogelijkheden tot minnelijke schikking een mentaliteitsverandering zal teweegbrengen bij het openbaar ministerie. Dat zal wellicht de neiging hebben almaar meer dossiers aan de magistraten van de zetel te onttrekken. De spreker kan het niet met die evolutie eens zijn.

Voorts neemt de heer Schoofs nota van de belofte van de minister om een zekere transparantie te waarborgen wat de gebruikmaking van de minnelijke-schikkingsregeling betreft, alsook van de belofte van de staatssecretaris om een tekst voor te bereiden die het mogelijk maakt de strafrechtelijke geldboetes op de fiscale boetes af te stemmen. Desalniettemin denkt de spreker dat de uitbreiding van de minnelijke-schikkingsregeling dreigt te worden aangevochten voor het Grondwettelijk Hof.

IV. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cette disposition n'appelle aucun commentaire et est adoptée par 15 voix et 2 abstentions.

Art. 2

Mme Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) et consorts déposent l'*amendement n° 1* (DOC 53 1344/002) visant à compléter l'article 216bis, § 1er, alinéa 1er, afin d'exclure une possibilité de transaction lorsque le fait comporte une atteinte grave à l'intégrité psychique. Les auteurs de l'amendement estiment que lorsqu'il statue sur une proposition de transaction, le procureur du Roi ne doit pas se limiter aux conséquences de l'infraction pour l'intégrité physique de la victime: il doit également tenir compte de l'intégrité psychique. En ce qui concerne l'intégrité physique, cette qualification vise à empêcher que certaines infractions graves pour la société entraînant de lourdes conséquences physiques puissent faire l'objet d'une transaction. Il faut suivre la même logique en ce qui concerne l'intégrité psychique. Outre qu'elles peuvent avoir des répercussions physiques importantes, certaines infractions peuvent également, voire exclusivement, affecter gravement l'intégrité psychique (en cas d'extorsion, de harcèlement, de calomnie et de diffamation, par exemple). Par ailleurs, l'ajout de l'intégrité psychique peut également jouer un rôle déterminant en cas de récidive. Dans bon nombre de cas, il serait socialement inacceptable qu'un récidiviste puisse encore bénéficier d'une transaction pour les infractions qu'il a commises.

M. Stefaan Van Hecke et Mme Juliette Boulet (Ecolo-Groen!) déposent un *amendement n° 3* (DOC 53 1344/002) tendant à modifier l'article 216bis du Code d'instruction criminelle afin de revenir à la rédaction initiale de cette disposition, avant sa modification par l'article 84 de la loi portant des dispositions diverses. Les auteurs de l'amendement jugent en effet que l'extension de la transaction qui y est proposée est excessive et risque de créer une justice de classes.

Concernant l'amendement n° 1, *le ministre* estime que l'"intégrité psychique" est un concept difficile à cerner. Par ailleurs, comme il l'a souligné au cours de la discussion générale, une transaction peut être envisagée dans des dossiers de diffamation ou d'outrage.

IV. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Artikel 1 wordt aangenomen met 15 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 2

Mevrouw Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) c.s. dient *amendement nr. 1* (DOC 53 1344/002) in, dat ertoe strekt artikel 216bis, § 1, eerste lid, aan te vullen teneinde de mogelijkheid van een minnelijke schikking uit te sluiten ingeval het feit een ernstige aantasting van de psychische integriteit inhoudt. De indieners van het amendement vinden dat de procureur des Konings bij het oordelen over een voorstel tot minnelijke schikking niet alleen de gevolgen van het misdrijf voor de lichamelijke integriteit van het slachtoffer in acht moet nemen, maar ook die voor de psychische integriteit. Aangaande de lichamelijke integriteit strekt die bepaling ertoe te voorkomen dat bepaalde zwaarwichtige maatschappelijke misdrijven met ingrijpende fysieke gevolgen in aanmerking zouden komen voor minnelijke schikking. Op het stuk van de psychische integriteit is een zelfde logica vereist. Misdrijven kunnen immers niet alleen ingrijpende fysieke gevolgen hebben, ze kunnen ook of zelfs uitsluitend een zware impact hebben op de psychische integriteit (bijvoorbeeld bij afpersing, belaging, laster en eerroof). Bovendien kan de uitbreiding tot de psychische integriteit een belangrijke rol spelen in geval van recidive. In veel gevallen zou het maatschappelijk onaanvaardbaar zijn dat een veelpleger nog in aanmerking zou komen voor een minnelijke schikking voor de misdrijven die hij heeft begaan.

De heer Stefaan Van Hecke en mevrouw Juliette Boulet (Ecolo-Groen!) dienen *amendement nr. 3* (DOC 53 1344/002) in, dat ertoe strekt artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering te wijzigen teneinde die bepaling te herstellen in de lezing die gold vóór de wijziging ervan bij artikel 84 van de wet houdende diverse bepalingen. De indieners van het amendement voeren aan dat de uitbreiding van de in dat artikel vervatte mogelijkheid tot minnelijke schikking buitensporig is en tot klassenjustitie dreigt te leiden.

De minister geeft in verband met amendement nr. 1 aan dat het begrip "psychische integriteit" moeilijk te definiëren is. Zoals hij tijdens de algemene bespreking al heeft onderstreept, kan bovendien in de dossiers over eerroof of smaad een minnelijke schikking worden

Par conséquent, il n'est donc pas favorable à l'adoption de cet amendement.

Concernant l'amendement n° 3, le ministre juge qu'il faut opter pour une approche moderne permettant au ministère public de développer une politique criminelle efficiente. Revenir à la version antérieure du texte reviendrait à priver le ministère public d'un outil essentiel.

*

L'amendement n° 1 est rejeté par 10 voix contre 7.

L'amendement n° 3 est rejeté par 10 voix contre 3 et 4 abstentions.

L'article 2 est adopté sans modification par 10 voix contre 7.

Art. 2/1

Mme Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) et consorts déposent l'amendement n° 2 (DOC 53 1344/002) visant à insérer dans le projet de loi un article 2/1, lequel complète l'article 216bis, § 2, alinéa 5.

L'article 216bis, § 2, permet au procureur de proposer une transaction après qu'un jugement ou un arrêt ait été prononcé pour autant que ce dernier n'ait pas acquis force de chose jugée.

L'amendement n° 2 maintient cette possibilité, mais il en renforce les modalités.

Avant qu'un jugement ou un arrêt soient prononcés, beaucoup de temps s'est déjà écoulé, et beaucoup d'argent a été investi dans l'enquête préliminaire et la procédure. La transaction vise précisément à remédier à la longueur des procédures pénales, à consacrer plus de temps aux affaires contestées, à permettre une perception rapide et efficace des sommes d'argent et à favoriser à une justice restauratrice.

Pour que la transaction puisse véritablement atteindre ces objectifs, il est nécessaire de la faire intervenir à un stade aussi précoce que possible de la procédure. Il n'est pas opportun de laisser le suspect parier sur un jugement favorable, puis, s'il n'a pas obtenu ce qu'il voulait, sur une transaction plus avantageuse lors de la procédure en appel. C'est pour ce motif que le présent amendement maintient la possibilité de proposer une

overwogen. Hij is dan ook tegen de aanneming van dit amendement gekant.

Aangaande amendement nr. 3 acht de minister een moderne benadering aangewezen, in die zin dat het openbaar ministerie in staat moet worden gesteld een doeltreffend strafrechtelijk beleid te voeren. Als men de tekst in zijn oorspronkelijke lezing herstelt, zou het openbaar ministerie een essentieel instrument worden ontnomen.

*

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 10 tegen 7 stemmen.

Amendement nr. 3 wordt verworpen met 10 tegen 3 stemmen en 4 onthoudingen.

Artikel 2 wordt ongewijzigd aangenomen met 10 tegen 7 stemmen.

Art. 2/1

Mevrouw Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) c.s. dient amendement nr. 2 (DOC 53 1344/002) in, dat ertoe strekt in de tekst een artikel 2/1 in te voegen, teneinde artikel 216bis, § 2, vijfde lid, aan te vullen.

Krachtens artikel 216bis, § 2, van het Wetboek van strafvordering kan de procureur een minnelijke schikking voorstellen nadat een vonnis is gevelde of een arrest is gewezen, voor zover dit laatste niet in kracht van gewijsde is gegaan.

Amendement nr. 2 handhaaft die mogelijkheid, maar scherpt de nadere voorwaarden ervan aan.

Voordat een arrest wordt gewezen of een vonnis wordt gevelde, hebben het vooronderzoek en de procedure al veel tijd en geld gekost. De minnelijke schikking is net bedoeld om lange strafprocedures in te korten, meer tijd vrij te maken voor betwiste zaken, geldsommen sneller en effectiever te doen innen en een herstelgerichte rechtsbedeling te bevorderen.

Opdat de minnelijke schikking zulks daadwerkelijk mogelijk zou maken, moet de mogelijkheid tot minnelijke schikking zo vroeg mogelijk in de procedure worden geboden. Het heeft geen zin een verdachte eerst te laten gokken op een gunstig vonnis en, zo hij bot vangt, op een gunstiger minnelijke schikking tijdens de beroepsprocedure. Daarom handhaaft dit amendement de mogelijkheid tot minnelijke schikking na het wijzen van het

transaction après un jugement ou arrêt, à condition que le montant de cette transaction ne soit pas inférieur à celui déjà imposé par le juge dans ce jugement ou arrêt. L'objectif est d'inciter le suspect à accepter la proposition de transaction à un stade aussi précoce que possible de la procédure.

Le ministre comprend la logique qui sous-tend l'amendement n° 2: il est évident d'ailleurs que le ministère public tiendra compte de la peine prononcée en première instance. Il se pourrait toutefois que le ministère public, au moment où il envisage la transaction, ait connaissance de nouveaux éléments qui n'étaient pas connus par le juge ayant prononcé le jugement et qu'il estime sur cette base que le montant à payer ne doit pas nécessairement pas être supérieur au montant de l'amende prononcée. Il n'est donc pas favorable à l'amendement n° 2.

*

L'amendement n° 2, visant à insérer un article 2/1, est rejeté par 10 voix contre 7.

Art. 3

M. Stefaan Van Hecke et Mme Juliette Boulet (Ecolo-Groen!) déposent un amendement n° 4 (DOC 53 1344/002) visant à rétablir la formulation initiale de l'article 216ter du Code d'instruction criminelle avant sa modification par la loi portant des dispositions diverses. Il est renvoyé à cet égard à la justification de l'amendement n° 3.

*

L'amendement n° 4 est rejeté par 10 voix contre 3 et 4 abstentions.

L'article 3 est ensuite adopté, sans modification, par 10 voix contre 7.

Art. 4

M. Stefaan Van Hecke et Mme Juliette Boulet (Ecolo-Groen!) déposent un amendement n° 5 (DOC 53 1344/002) rétablissant la rédaction initiale de l'article 7 de la loi du 6 juin 2010 introduisant le Code pénal social.

Il est renvoyé à cet égard à la justification de l'amendement n° 3.

*

vonnis of het vellen van het arrest, op voorwaarde dat het bedrag van de minnelijke schikking niet lager ligt dan het bedrag dat de rechter in zijn oorspronkelijk vonnis of arrest heeft opgelegd. Die bepaling moet de verdachte ertoe aansporen zo vroeg mogelijk in de procedure in te gaan op een voorstel tot minnelijke schikking.

De minister begrijpt de logica achter amendement nr. 2; overigens spreekt het vanzelf dat het openbaar ministerie rekening zal houden met de in eerste aanleg uitgesproken straf. Het is evenwel niet uitgesloten dat het openbaar ministerie, wanneer het de minnelijke schikking overweegt, kennis krijgt van nieuwe elementen waarvan de vonnisrechter niet op de hoogte was, en op grond daarvan stelt dat het verschuldigde bedrag niet noodzakelijk minstens even hoog moet zijn als het bedrag van de opgelegde geldboete. Hij is dan ook tegen de aanneming van dit amendement gekant.

*

Amendement nr. 2, dat ertoe strekt een artikel 2/1 in te voegen, wordt verworpen met 10 tegen 7 stemmen.

Art. 3

De heer Stefaan Van Hecke en mevrouw Juliette Boulet (Ecolo-Groen!) dienen amendement nr. 4 (DOC 53 1344/002) in, dat ertoe strekt artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering te herstellen in de lezing die gold vóór de wijziging van dat artikel krachtens de wet houdende diverse bepalingen. Voor de verantwoording wordt verwezen naar amendement nr. 3.

*

Amendement nr. 4 wordt verworpen met 10 tegen 3 stemmen en 4 onthoudingen.

Artikel 3 wordt vervolgens ongewijzigd aangenomen met 10 tegen 7 stemmen.

Art. 4

De heer Stefaan Van Hecke en mevrouw Juliette Boulet (Ecolo-Groen!) dienen amendement nr. 5 (DOC 53 1344/002) in, dat ertoe strekt artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek in zijn oorspronkelijke lezing te herstellen.

Voor de verantwoording wordt verwezen naar amendement nr. 3.

*

L'amendement n° 5 est rejeté par 10 voix contre 3 et 4 abstentions.

L'article 4 est ensuite adopté, sans modification, par 10 voix contre 7.

L'ensemble du projet de loi, transmis par le Sénat, est adopté, sans modification, par 10 voix contre 7.

Le rapporteur,

Sabien LAHAYE-BATTHEU

La présidente,

Sarah SMEYERS

Articles nécessitant une mesure d'exécution: nihil

Amendement nr. 5 wordt verworpen met 10 tegen 3 stemmen en 4 onthoudingen.

Artikel 4 wordt vervolgens ongewijzigd aangenomen met 10 tegen 7 stemmen.

Het gehele door de Senaat overgezonden wetsontwerp wordt ongewijzigd aangenomen met 10 tegen 7 stemmen.

De rapporteur,

Sabien LAHAYE-BATTHEU

De voorzitter,

Sarah SMEYERS

Bepalingen die een uitvoeringsmaatregel vergen: nihil.